

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

5. marts 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — statsstøtte — statsgaranti knyttet til et lån — afgørelse 2011/346/EU — spørgsmål vedrørende gyldigheden — formaliteten — artikel 107, stk. 1, TEUF — begrundelse — påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne — artikel 107, stk. 3, litra b), TEUF — alvorlig forstyrrelse af en medlemsstats økonomi«

I sag C-667/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunal do Comércio de Lisboa (Portugal) ved afgørelse af 17. oktober 2013, indgået til Domstolen den 16. december 2013, i sagen

Estado português

mod

Banco Privado Português SA, under konkurs,

Massa Insolvente do Banco Privado Português SA,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, Domstolens vicepræsident, K. Lenaerts (refererende dommer), og dommerne J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev og J.L. da Cruz Vilaça,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Banco Privado Português SA, under konkurs, og Massa Insolvente do Banco Privado Português SA ved advogadas M. Ferreira Santos og R. Leandro Vasconcelos
- den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og A. Cunha, som befuldmægtigede, bistået af advogados M. Pena Machete og G. Reino Pires,
- Europa-Kommissionen ved M. França, L. Flynn og M. Afonso, som befuldmægtigede,

* Processprog: portugisisk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om en præjudiciel afgørelse vedrører dels gyldigheden af Kommissionens afgørelse 2011/346/EU af 20. juli 2010 om statsstøtte C 33/09 (ex NN 57/09, CP 191/09) iværksat af Portugal i form af en statsgaranti til fordel for BPP (EUT 2011 L 159, s. 95), dels fortolkningen af artikel 14, stk. 1 og 2, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af [artikel 108 TEUF] (EFT L 83, s. 1).
- 2 Denne anmodning er forelagt som led i en tvist mellem på den ene side Estado português (den portugisiske stat) og på den anden side Banco Privado Português SA (herefter »BPP«), under konkurs, og Massa Insolvente do Banco Privado Português SA (BPP's konkursmasse) vedrørende registreringen af statens tilgodehavende i konkursboet for i alt 24 462 921,24 EUR, med tillæg af skyldige renter, som udgør tilbagesøgningen af den støtte, som den portugisiske stat ulovligt har ydet BPP ved til fordel for denne bank at stille statsgaranti for et lån på 450 mio. EUR (herefter »statsgarantien«).

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 659/1999

- 3 I artikel 1, litra f), i forordning (EF) nr. 659/1999 er ulovlig støtte defineret som ny støtte, der er gennemført i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF.
- 4 Forordningens artikel 14 med overskriften »Tilbagebetaling af støtte« bestemmer:
 - »1. I negative beslutninger om ulovlig støtte bestemmer Kommissionen, at den pågældende medlemsstat skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til at kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren, i det følgende benævnt »beslutning om tilbagebetaling«. Kommissionen kræver ikke tilbagebetaling af støtten, hvis det vil være i modstrid med et generelt princip i [EU-]lovgivningen.
 2. Den støtte, der skal tilbagebetales i medfør af en beslutning om tilbagebetaling, skal indeholde renter beregnet på grundlag af en passende sats, der fastsættes af Kommissionen. Renterne betales fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte var til støttemodtagerens rådighed, og indtil den tilbagebetales.«
 3. Med forbehold af eventuel kendelse fra [Den Europæiske Unions Domstol] efter [artikel 278 TEUF] skal tilbagebetalingen ske omgående og i overensstemmelse med gældende procedurer i den pågældende medlemsstats nationale ret, forudsat at disse giver mulighed for omgående og effektiv gennemførelse af Kommissionens beslutning. Til det formål og i tilfælde af søgsmål ved de nationale domstole træffer de pågældende medlemsstater alle nødvendige foranstaltninger, som er til rådighed i deres respektive retssystemer, herunder også foreløbige foranstaltninger, dog med forbehold af [EU-]retten.«

Beslutningen af 13. marts 2009

- 5 Kommissionen besluttede ved beslutning K(2009) 1892 endelig af 13. marts 2009 vedrørende statsstøtte NN 71/08 – Portugal, Auxílio estatal ao Banco Privado Português – BPP (EUT C 174, s. 1, herefter »beslutningen af 13. marts 2009«) som hasteforanstaltning ikke at gøre indsigelse mod støtte, som Estado português havde tildelt i form af garanti for et lån på 450 mio. EUR, som blev ydet af seks portugisiske banker til BPP den 5. december 2008. Denne garanti blev i henhold til artikel 87, stk. 3, litra b), EF, nu artikel 107, stk. 3, litra b), TEUF, godkendt for en periode på seks måneder, dvs. indtil den 5. juni 2009.
- 6 Den fremgår af 34. betragtning til denne beslutning, at den vurdering af støtten, som Kommissionen foretog, skete uden forbehold for den beslutning, som Kommissionen ville skulle foretage, hvis foranstaltningen blev forlænget ud over udløbet af den i foregående præmis nævnte frist.
- 7 39. betragtning til nævnte beslutning har følgende ordlyd:
- »Uanset den store værdi af den stillede sikkerhed er forrentningen af [garantien] væsentligt lavere end det, der i almindelighed ville blive anset for hensigtsmæssigt for kriseramte banker. Kommissionen finder, at denne forrentning undtagelsesvist kan kvalificeres som hensigtsmæssig for at sikre, at [BPP] overlever, men alene i en kort redningsperiode. Accepten af dette forrentningsniveau er endvidere betinget af, at der fremlægges en omstruktureringsplan. Kommissionen forventer, at udgifterne til det offentlige indgreb til fordel for BPP på lang sigt afspejles i omstruktureringsplanen, der tilsigter at genskabe [dens] levedygtighed, og at der som led i kompenserende foranstaltninger tages hensyn til den godkendte støttes konkurrencepåvirkning. Kommissionen bemærker i denne sammenhæng ligeledes, ligesom den positivt noterer sig, de portugisiske myndigheders tilsagn om at fremlægge en omstruktureringsplan inden for en periode på seks måneder at regne fra tildelingen af støtteforanstaltningen til [BPP], dvs. inden den 5. juni 2009.«
- 8 Kommissionen anførte i 41. betragtning til beslutningen af 13. marts 2009, at enhver eventuel forlængelse af støtten, hvis varighed er begrænset til seks måneder, skal anmeldes til den med henblik på godkendelse.

Afgørelse 2011/346

- 9 9., 12., 13. og 19.-24. betragtning til afgørelse 2011/346 har følgende ordlyd:
- »(9) BPP er et pengeinstitut med base i Portugal, der udbyder tjenester inden for private banking, corporate advisor og private equity. [...] BPP har afdelinger i Portugal, Spanien og i mindre omfang i Brasilien og i Sydafrika.
- [...]
- (12) BPP meddelte den 24. november 2008 den portugisiske centralbank (Banco de Portugal), at den risikerede ikke at være i stand til at betale sine udeståender. BPP fik derefter tilladelse til at gå i betalingsstandsning fra og med den 1. december 2008.
- (13) BPP modtog den 5. december 2008 et lån på 450 mio. EUR ledsaget af en [garanti]. Lånet og garantien dækker knapt nok BPP's passiver på balancen pr. 24. november 2008, og lånet skulle kun anvendes til godtgørelse af indlånere og andre kreditorer, da det ikke ville kunne dække de øvrige koncernheders gæld.

[...]

- (19) På baggrund af Kommissionens analyse af redningsstøtten forpligtede de portugisiske myndigheder sig til at fremlægge en omstruktureringsplan for BPP inden en frist på seks måneder efter tidspunktet for statens indgriben (dvs. inden den 5.6.2009).
- (20) Kommissionen godkendte i sin beslutning af 13. marts 2009 foranstaltningen for et tidsrum på seks måneder at regne fra udstedelsen af [garantien], dvs. indtil den 5. juni 2009. Kommissionen var endvidere af den mening, at fremlæggelsen af en omstruktureringsplan inden den 5. juni 2009 var nødvendig på grund af den usædvanligt lave rente.
- (21) For at forlænge garantien ud over den oprindelige frist på seks måneder forpligtede de portugisiske myndigheder sig til at foretage en specifik anmeldelse til Kommissionen.
- (22) De portugisiske myndigheder efterkom ikke deres ovennævnte forpligtelser.
- [...]
- (23) Ved e-mail modtaget den 23. juni 2009 meddelte de portugisiske myndigheder Kommissionen, at de havde besluttet at forlænge [garantien] i yderligere seks måneder (note nr. 13364-A/2009 fra Finansministeriet af 5.6.2009). De portugisiske myndigheder anmeldte imidlertid ikke forlængelsen og anmodede ikke om Kommissionens godkendelse.
- (24) Kommissionen godkendte således ved en beslutning støtten indtil den 5. juni 2009, men allerede den 6. juni 2009 var redningsstøtten ulovlig.«
- 10 Hvad angår garantiens kvalificering som »statsstøtte« omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, har 57.-60. betragtning i afgørelse 2011/346 følgende ordlyd:
- »(57) Som det også blev fastlagt i beslutningen af 13. [marts] 2009 [...], satte [garantien] BPP i stand til at opnå mere favorable finansielle vilkår for lånet, end normalt ville være tilfældet på markedet for virksomheder i en tilsvarende situation, i det usandsynlige tilfælde, at sådanne lån skulle være tilgængelige, hvilket de portugisiske myndigheder da også medgiver. I denne henseende blev det allerede i beslutningen [af 13. marts 2009] fastlagt, at en forrentning på 20 basispoints er meget lavere end den forrentning, der følger af Den Europæiske Centralbanks anbefaling af 20. oktober 2008. På trods af den store sikkerhed konkluderede Kommissionen, at forrentningen af [garantien] var betydeligt lavere end det, der i almindelighed ville blive anset for hensigtsmæssigt for kriseramte banker. Nævnte forrentning blev kun anset for at være hensigtsmæssig i redningsfasen og på betingelse af, at der blev fremlagt en omstruktureringsplan inden den 5. juni 2009.
- (58) I modsætning til andre pengeinstitutter, der ikke var begunstiget af en [garanti], opnåede BPP en økonomisk fordel i den udstrækning, at forrentningen for [garantien] var klart lavere end markedsprisen.
- (59) De portugisiske myndigheders argument om, at BPP udtrådte af markedet fra og med den 1. december 2008, kan ikke godtages. I betragtning af at BPP's licens til at drive bankvirksomhed først blev trukket tilbage af Banco de Portugal den 15. april 2010, kunne BPP have indtrådt på markedet på ny med kort varsel. Faktisk fremlagde BPP omstruktureringsplaner mellem december 2008 og april 2009, hvilket viser, at banken potentielt ville have kunnet fortsætte en økonomisk aktivitet takket være redningsstøtten. I betragtning af BPP's aktiviteter og bankens stilling på de nationale og internationale finansmarkeder er det sandsynligt, at denne fordel kunne påvirke konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne som omhandlet i artikel 107, stk. 1, [TEUF]. Først fra og med den 15. april 2010 med tilbagetrækningen af banklicensen tabte BPP sin mulighed for at indtræde på markedet på ny og potentielt påvirke konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne.

- (60) I lyset af ovenstående betragtninger konkluderer Kommissionen, at [garantien] gav BPP en økonomisk fordel gennem anvendelsen af statsmidler, der kunne tilskrives Portugal. Det er sandsynligt, at fordelene påvirker konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne som omhandlet i artikel 107, stk. 1, [TEUF]. Derfor udgør foranstaltningen statsstøtte.«
- 11 Hvad angår undersøgelsen af støttens forenelighed med det indre marked har 65., 67. 68. og 70.-72. betragtning i denne afgørelse følgende ordlyd:
- »(65) Kommissionen har allerede anerkendt, at den nuværende krise på finansmarkederne kan skabe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi, og at støtteforanstaltninger til bankerne kan anses for egnede for at afhjælpe sådanne forstyrrelser. Denne analyse bekræftedes i [meddelelse fra Kommissionen – Statsstøttereglerne anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter i forbindelse med den aktuelle globale finanskriser (EUT 2008 C 270, s. 8, herefter »bankmeddelelsen«)]. [...]
- [...]
- (67) Uanset det forhold, at der ikke var fremlagt nogen omstruktureringsplan, og på trods af diverse anmodninger og sågar også et påbud med krav om at fremlægge oplysninger, som beskrevet under betragtning 30-32, forlængede de portugisiske myndigheder garantien to gange uden forudgående anmeldelse til og godkendelse af Kommissionen.
- (68) Beslutningen [af 13. marts 2009] lader godkendelsen af [garantien] være betinget af, at de portugisiske myndigheder som lovet fremlægger en omstruktureringsplan inden for en frist på seks måneder. De portugisiske myndigheder har ikke efterlevet denne forpligtelse.
- [...]
- (70) [Hvad angår] forpligtelsen til at fremlægge en omstruktureringsplan [...] står det klart, at [denne plan] aldrig blev fremlagt inden for den frist, der var fastlagt i beslutningen [af 13. marts 2009], hvorfor den formodning, der lå til grund for godkendelsen af støtteforanstaltningen, ikke er opfyldt.
- (71) Præmien for garantien var lavere end det sædvanlige krav i bankmeddelelsen for at kunne anses for at være forenelig støtte, og Kommissionen godkendte udelukkende dette renteniveau i beslutningen [af 13. marts 2009] ud fra den formodning, at Portugal ville fremlægge en omstruktureringsplan eller en plan for en afvikling, der i behørigt omfang ville minimere konkurrencefordrejningerne. Eftersom der ikke er fremlagt nogen sådan plan inden den 5. juni 2009, må Kommissionen følgelig konstatere, at [garantien] samt forlængelsen af samme ud over den 5. juni 2009 er uforenelig med det indre marked.
- (72) Selv om de portugisiske myndigheder ikke har fremlagt nogen omstruktureringsplan for BPP, har de fremlagt oplysninger, der beviser, at afviklingen af BPP, indledt den 15. april 2010 med tilbagetrækningen af banklicensen, vil føre til en endelig afvikling. Der vil endvidere ikke kunne tildeles BPP's aktionærer nogen form for compensation, bortset fra eventuelle beløb, der fremkommer som følge af selve afviklingsforløbet. På baggrund af disse oplysninger mener Kommissionen, at der ikke er nogen risiko for fremtidig fordrejning af konkurrencevilkårene i tilknytning til BPP. Dette ændrer imidlertid ikke det forhold, at Portugals foranstaltning som ydet mellem den 5. december 2008 og den 15. april 2010 er uforenelig.«
- 12 I artikel 1 i afgørelse 2011/346 fastslås, at »[d]en statsstøtte i form af en garanti for et lån på 450 mio. EUR, som Portugal ulovligt har ydet til [BPP] i strid med artikel 108, stk. 3, [TEUF], er uforenelig med fællesmarkedet«.

- 13 I henhold af afgørelsens artikel 2, stk. 1, »[skal] Portugal [...] tilbagesøge den i artikel 1 omhandlede støtte fra støttemodtageren«.
- 14 Afgørelsens artikel 3, stk. 1, bestemmer, at »[t]ilbagebetaling af den støtte, der henvises til i artikel 1, skal være øjeblikkelig og effektiv«.

Portugisisk ret

- 15 Artikel 91, stk. 2, i Código da Insolvência e da Recuperação de Empresas (lov om insolvens og genoprettelse af virksomheder), som godkendt ved lovdekret nr. 53/2004 af 18. marts 2004 (herefter »CIRE«), bestemmer:

»Ethvert krav, som endnu ikke er forfaldne på tidspunktet for insolvenserklæringen, og for hvilket der ikke beregnes renter, eller for hvilket der beregnes lavere renter end den retlige rentesats, anses for nedsat til det beløb, der – såfremt det forhøjes med renter beregnet af dette beløb til henholdsvis den retlige rentesats eller den rentesats, der udgør forskellen mellem den retlige rentesats og den rentesat, der er aftalt for perioden forud for forfaldstidspunktet – svarer til størrelsen af det pågældende krav.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 16 Den 9. september 2010 indgav Estado português en stævning for den forelæggende ret i henhold til bestemmelserne i CIRE med henblik på registreringen af statens tilgodehavende i konkursboet som følge af den ved afgørelse 2011/346 anordnede tilbagesøgning.
- 17 For den forelæggende ret har Massa Insolvente do Banco Privado Português SA fremsat indsigelser mod denne begæring og gjort gældende, at afgørelse 2011/346 var ulovlig, hvilket følgelig fratog Estado português' fordring ethvert retsgrundlag.
- 18 Med henblik herpå indledte sagsøgte i hovedsagen den 9. september 2011 et søgsmål for Den Europæiske Unions Ret med påstand om annullation af afgørelse 2011/346. Retten frifandt Kommissionen ved dom af 12. december 2014 (dom Banco Privado Português og Massa Insolvente do Banco Privado Português mod Kommissionen, T-487/11, EU:T:2014:1077).
- 19 Eftersom den verserede for Retten, besluttede den forelæggende ret i mellemtiden at udsætte sagen, idet den afventede en afgørelse om, hvorvidt afgørelse 2011/346 var lovlig. Estado português indgav imidlertid en appel mod denne afgørelse om udsættelse til Tribunal da Relação de Lisboa (appelretten i Lissabon), som anordnede, at proceduren blev genoptaget, idet det blev præciseret, at den forelæggende ret kunne forelægge EU-Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse.
- 20 Den forelæggende ret nærer tvivl om gyldigheden af afgørelse 2011/346. For det første har den forelæggende ret hvad angår kvalificeringen af garantien som »statsstøtte« i henhold til artikel 107, stk. 1, TEUF bemærket, at betingelserne for at anvende denne bestemmelse ikke fastsætter, at samhandelen mellem medlemsstaterne blot skal kunne blive påvirket af denne foranstaltning, men at denne samhandel rent faktisk skal være påvirket. Konklusionen i afgørelse 2011/346 giver således ikke mulighed for at fastslå, at Kommissionen konstaterede, at garantien rent faktisk påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne. Ifølge den forelæggende ret giver de faktiske omstændigheder endvidere ikke nødvendigvis mulighed for at udlede, at der foreligger en sådan påvirkning. Den forelæggende ret har i den forbindelse henvist til, at garantien, som det fremgår af 77. betragtning til afgørelse 2011/346, blev stillet for BPP for at dække et lån, der blev benyttet til at godtgøre de kreditorer, hvis fordringer var forfaldet, eller hvis kreditlinjer stod for at ville udløbe, og at BPP ophørte sine aktiviteter på markedet den 1. december 2008.

- 21 For det andet har den forelæggende ret hvad angår støttens forenelighed bemærket, at beslutningen af 13. marts 2009 fastslog, at garantien i henhold til artikel 107, stk. 3, litra b), TEUF kunne anses for forenelig med det indre marked for en periode på seks måneder regnet fra ydelsen af garantien, dvs. den 5. december 2008, indtil den 5. juni 2009, eftersom BPP's tilsidesættelse af sine finansielle forpligtelser kunne have alvorlige negative indvirkninger på den portugisiske finanssektor. I afgørelse 2011/346 erklærede Kommissionen imidlertid støtten uforenelig, fordi Estado português ikke havde fremsat en tilbagebetalingsplan inden afslutningen af nævnte periode på seks måneder, hvilket var en forudsætning for godkendelse af støtteforanstaltningen. Den forelæggende ret mener, at afgørelse 2011/346 ikke har fremsat en tilstrækkelig begrundelse for årsagen til, at den omstændighed, at Estado português ikke har fremsat en tilbagebetalingsplan for BPP, påvirker vurderingen af forenelighed foretaget i beslutningen af 13. marts 2009, nærmere bestemt for den periode, der løber fra den 5. december 2008 til den 5. juni 2009.
- 22 For det tredje er der ifølge den forelæggende ret en modsigelse i begrundelsen af afgørelse 2011/346 og mellem selve begrundelsen og den dispositive del for så vidt angår det tidspunkt, hvorfra garantien anses for ulovlig. Det fremgår nemlig af 24. betragtning til denne afgørelse, at støtten ændredes til at blive anset for ulovlig fra den 6. juni 2009. I 72. betragtning til denne afgørelse fastslås det imidlertid, at støtten var uforenelig med det indre marked fra den 5. december 2008 til den 15. april 2010. I den dispositive del af afgørelse 2011/346 erklæres det alene, at støtten var uforenelig med det indre marked. Spørgsmålet om, fra hvilket tidspunkt den nævnte garanti skal anses for ulovlig, er afgørende for beregningen af støttens størrelse.
- 23 For det fjerde og endelig har den forelæggende ret gjort gældende, at anvendelsen i nævnte sag af CIRE's artikel 91, stk. 2, kan give anledning til en nedsættelse af størrelsen af det lån, Estado português skal få tilbagebetalt. Det er således væsentligt at afklare, om artikel 14 i forordning nr. 659/1999 er til hinder for, at det beløb, staten skal tilbagesøge, i henhold til CIRE's artikel 91, stk. 2, nedsættes, når forudsætningerne er opfyldt.
- 24 Under disse omstændigheder har Tribunal do Comércio de Lisboa (handelsretten i Lissabon) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende fire præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er afgørelse [2011/346] behæftet med en begrundelsesmangel
- a) idet den ikke anfører årsagen til, at den garanti, der er stillet af Estado português, påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne?
- b) idet den ikke afklarer årsagen til, at den støtte, der er ydet som garanti – en støtte, som først blev anset for omfattet af artikel 107, stk. 3, TEUF – senere blev erklæret uforenelig med [det indre marked]?
- 2) Er afgørelse [2011/346] behæftet med en mangel, som består i en modsigelse mellem dens begrundelse og dens dispositive del hvad angår det tidspunkt, hvorfra [støtten] anses for ulovlig: den 5. december 2008 eller den 5. juni 2009?
- 3) Er afgørelse [2011/346] i strid med artikel 107, stk. 1, TEUF, idet den ydede støtte ikke påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne, når der navnlig tages hensyn til lånets formål og den egentlige anvendelse heraf samt til den omstændighed, at den begunstigede ikke har udøvet sin virksomhed siden den 1. december 2008?
- 4) Er afgørelse [2011/346] i strid med artikel 107, stk. 3, TEUF, idet støttens formål var at afhjælpe en alvorlig forstyrrelse af en medlemsstats økonomi, og idet den af denne årsag er forenelig med [det indre marked]?»

25 Subsidiært har Tribunal do Comércio de Lisboa endvidere fremsat følgende fortolknings spørgsmål:

»Er artikel 14, stk. 1 og 2, i forordning nr. 659/1999 til hinder for, at man i den foreliggende sag anvender en nedsættelse af det beløb, der skal tilbagebetales, når denne bestemmelse finder ensartet anvendelse på alle det insolvente selskabs kreditorer?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Formaliteten

26 Anmodningen om en præjudiciel afgørelse indeholder fem spørgsmål, hvoraf de første fire vedrører fortolkningen af afgørelse 2011/346, og det femte vedrører fortolkningen af artikel 14, stk. 1 og 2, i forordning nr. 659/1999. Formaliteten hvad angår på den ene side de første fire spørgsmål og på den anden side det femte spørgsmål undersøges særskilt.

Formaliteten vedrørende spørgsmålene om gyldigheden af afgørelse 2011/346

27 Den portugisiske regering har gjort gældende, at spørgsmålene om gyldigheden af afgørelse 2011/346 skal afvises. Den portugisiske regering har under henvisning til dom TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90) gjort gældende, at afgørelsen, eftersom der ikke er indledt et annullationssøgsmål for Retten, er blevet endelig i forhold til Portugal, hvorfor dens gyldighed ikke kan anfægtes for en national retsinstans. Endvidere har afgørelse 2011/346 ikke været genstand for en begæring om udsættelse af gennemførelse. Den skal således gennemføres for at give mulighed for en omgående og effektiv tilbagesøgning af støtten.

28 Det skal i den forbindelse bemærkes, at Domstolen i sin dom TWD Textilwerke Deggendorf (EU:C:1994:90, præmis 17) fastlog, at en modtager af en statsstøtte, som er omhandlet i en kommissionsafgørelse, der umiddelbart kun har været rettet til den medlemsstat, hvorunder modtageren hører, er afskåret fra at anfægte afgørelsens lovlighed ved de nationale retter i forbindelse med et søgsmål til prøvelse af de nationale myndigheders foranstaltninger til gennemførelse af denne beslutning, når støttemodtageren uden tvivl kunne have anfægtet beslutningen, men har ladet den bindende frist i artikel 263, stk. 6, TEUF udløbe (jf. ligeledes domme Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, præmis 30, og Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, præmis 55). Domstolen fandt nemlig, at det, hvis man antog den modsatte løsning, ville svare til at give støttemodtageren adgang til at omgå den endelige karakter, som i kraft af retssikkerhedsprincippet er knyttet til en afgørelse, når søgsmålsfristen er udløbet (dom Nachi Europe, EU:C:2001:101, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).

29 Den situation, som denne retspraksis er støttet på, svarer ikke til den i hovedsagen omhandlede. Modtageren af den pågældende støtte i nærværende sag, som inden for den i artikel 263, stk. 6, TEUF fastsatte frist indgav et annullationssøgsmål for Retten mod afgørelse 2011/346, der lå til grund for dom Banco Privado Português og Massa Insolvente do Banco Privado Português mod Kommissionen (EU:T:2014:1077), kan nemlig ikke anses for at omgå denne afgørelses endelige karakter, fordi den har anfægtet afgørelsens gyldighed for den forelæggende ret.

30 Eftersom den løsning, som Domstolen er nået til i præmis 18 i dom TWD Textilwerke Deggendorf (EU:C:1994:90), er støttet på risikoen for omgåelse af en EU-retsakts endelige karakter, gælder den endvidere kun i forhold til den part, som påberåber sig en EU-retsakts ulovlighed for en national retsinstans, når parten – uden tvivl – til prøvelse af denne retsakt kunne have indledt et annullationssøgsmål i henhold til artikel 263 TEUF, men har undladt at gøre det inden for den fastsatte frist. Den omstændighed, at Estado português, som ikke for den nationale retsinstans har bestridt

lovligheden af afgørelse 2011/346, ikke har indledt et annullationssøgsmål for Retten til prøvelse af denne afgørelse, er følgelig uden betydning for vurderingen af, om spørgsmålene om nævnte afgørelses lovlighed kan antages til realitetsbehandling.

- 31 Endelig følger det ikke af dom TWD Textilwerke Deggendorf (EU:C:1994:90), at antagelsen til realitetsbehandling af et præjudicielt spørgsmål om gyldigheden af en EU-retsakt er betinget af, at denne har været genstand for en begæring om udsættelse af gennemførelse i henhold til artikel 278 TEUF. Denne dom vedrører nemlig ikke spørgsmålet om, hvorvidt den anfægtede EU-retsakt kan gennemføres, men er støttet på risikoen for, at dennes endelige karakter omgås.
- 32 De fire første præjudicielle spørgsmål om gyldigheden af afgørelse 2011/346 kan dermed antages til realitetsbehandling.

Formaliteten af det femte spørgsmål om fortolkningen af artikel 14, stk. 1 og 2, i forordning nr. 659/1999

- 33 Efter Kommissionens opfattelse har den forelæggende ret ikke begrundet dette spørgsmåls relevans. Kommissionen har derfor gjort gældende, at det må afvises.
- 34 I denne henseende bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at det inden for rammerne af det samarbejde, der i henhold til artikel 267 TEUF er indført mellem Domstolen og de nationale retter, udelukkende tilkommer den nationale retsinstans, for hvem en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retlige afgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (jf. bl.a. dom Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis, samt kendelse Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, C-24/13, EU:C:2014:40, præmis 39).
- 35 Domstolen er dog af hensyn til efterprøvelsen af sin egen kompetence beføjet til at undersøge de omstændigheder, hvorunder den nationale ret har forelagt sagen. Den samarbejdsånd, der må beherske udførelsen af opgaverne i forbindelse med den præjudicielle forelæggelsesprocedure, indebærer således, at den nationale ret tager hensyn til Domstolens opgave, som er at bidrage til retsplejen i medlemsstaterne og ikke at udøve responderende virksomhed vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål (jf. dom Kamberaj, EU:C:2012:233, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis, samt kendelse Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, EU:C:2014:40, præmis 40).
- 36 I denne forbindelse er afvisning af at behandle en anmodning fra en national ret kun mulig, når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, eller når problemet er af hypotetisk karakter, eller Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. dom Kamberaj, EU:C:2012:233, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis, samt kendelse Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, EU:C:2014:40, præmis 41).
- 37 I nærværende sag har den forelæggende ret spurgt Domstolen om fortolkningen af artikel 14, stk. 1 og 2, i forordning nr. 659/1999 med henblik på at vurdere, om CIRE's artikel 91, stk. 2, er forenelig med disse bestemmelser.
- 38 Der er imidlertid i de sagsakter, som er forelagt Domstolen, ingen oplysning om, at CIRE's artikel 91, stk. 2, finder anvendelse på tvisten i hovedsagen. Disse bestemmelser vedrører nemlig fordringer, som endnu ikke er forfaldne »på tidspunktet for insolvenserklæringen, eller hvis renter ikke er forfaldne, eller for hvilke lavere renter end den retlige rentesats skyldes«.

- 39 Den i hovedsagen omhandlede fordring for Estado português var forfalden, da afviklingen af BPP begyndte den 15. april 2010. Som det er anført i 24. betragtning til afgørelse 2011/346, skulle den i hovedsagen omhandlede statsstøtte anses for ulovlig i henhold til artikel 108, stk. 3, TEUF fra den 6. juni 2009, idet beslutningen af 13. marts 2009 kun havde erklæret denne støtte forenelig med det indre marked for en periode på seks måneder, dvs. indtil den 5. juni 2009.
- 40 Endvidere har den forelæggende ret kun udtrykt sig i hypotetiske vendinger om anvendelsen af CIRE's artikel 91, stk. 2, på tvisten i hovedsagen.
- 41 Under disse omstændigheder må det lægges til grund, at det femte præjudicielle spørgsmål ikke omhandler en fortolkning af EU-retten, der fremstår som objektivt nødvendig for den afgørelse, som den forelæggende ret skal træffe (jf. kendelser Abt m.fl., C-194/10, EU:C:2011:182, præmis 37, samt Dél-Zempléni Nektár Leader Nonprofit, EU:C:2014:40, præmis 44).
- 42 Følgelig skal det femte spørgsmål om fortolkningen af artikel 14, stk. 1 og 2, i forordning nr. 659/1999 afvises.

Realiteten

–Om det første spørgsmåls første led og om det tredje spørgsmål

- 43 Med disse spørgsmål, som skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret oplyst, om kvalificeringen af garantien som »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF er tilstrækkeligt begrundet, når der tages hensyn til, at afgørelse 2011/346 ikke anfører årsagen til, at denne garanti påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne. Den forelæggende ret ønsker endvidere afklaret, om Kommissionen med rette kunne fastslå, at garantien påvirker denne samhandel i medfør af artikel 107, stk. 1, TEUF, når der navnlig tages hensyn til formålet med det lån, som denne garanti var tilknyttet, og at BPP ikke havde udøvet sin virksomhed siden den 1. december 2008.
- 44 Ifølge Domstolens faste praksis skal den begrundelse, som kræves i henhold til artikel 296 TEUF, tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret (dom Nuova Agricast, C-390/06, EU:C:2008:224, præmis 79 og den deri nævnte retspraksis).
- 45 Eftersom kvalificeringen som »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF kræver, at samtlige betingelserne i denne bestemmelse er opfyldt (domme Kommissionen mod Deutsche Post, C-399/08 P, EU:C:2010:481, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis, og Ministerio de Defensa og Navantia, C-522/13, EU:C:2014:2262, præmis 19), skal Kommissionens afgørelse, hvorved en sådan kvalificering fastslås, angive alle grundene til, at denne institution finder, at den pågældende statslige foranstaltning opfylder alle de nævnte betingelser.
- 46 Hvad angår spørgsmålet, om afgørelse 2011/346 er begrundet retligt fyldestgørende angående betingelsen om en påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, skal det bemærkes, at Kommissionen hverken er forpligtet til at godtgøre, at en statslig foranstaltning reelt påvirker samhandelen, eller i øvrigt at den skaber en egentlig konkurrencefordrejning. Kommissionen skal alene godtgøre, at denne foranstaltning kan skabe disse virkninger (jf. i denne retning domme Unicredito Italiano, C-148/04, EU:C:2005:774, præmis 54, Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., C-222/04, EU:C:2006:8, præmis 140, Libert m.fl., C-197/11 og C-203/11, EU:C:2013:288, præmis 76, og Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, præmis 65).

- 47 I nærværende sag skal det bemærkes, at Kommissionen har påberåbt sig oplysninger, der kan antyde, at den fordel, som BPP var begunstiget af, kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Kommissionen har med henblik herpå i 58. betragtning til afgørelse 2011/346 henvist til styrkelsen af BPP's konkurrencestilling i forhold til andre virksomheder i banksektoren. Kommissionen har i 59. betragtning til denne afgørelse endvidere bemærket BPP's aktiviteter og bankens stilling på de nationale og internationale finansmarkeder. I niende betragtning til afgørelsen har Kommissionen anført, at BPP virker i to medlemsstater og udbyder tjenester inden for private banking, corporate advisor og private equity.
- 48 I betragtning af den i nærværende doms præmis 44-46 omtalte retspraksis skal det fastslås, at afgørelse 2011/346 har en retligt fyldestgørende begrundelse, for så vidt som den klart og utvetydigt angiver de betragtninger, som den institution, der har udstedt retsakten, har lagt til grund for i 60. betragtning til afgørelse 2011/346 at finde, at betingelsen om en påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF er opfyldt i nærværende sag.
- 49 Hvad angår spørgsmålet, om Kommissionen med føje kunne fastslå, at garantien påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, fremgår det af nærværende doms præmis 46, at det med henblik på at kvalificere en national foranstaltning som »statsstøtte« er tilstrækkeligt at undersøge, om denne foranstaltning kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- 50 Det skal i den forbindelse bemærkes, at formålet med det lån, som garantien er knyttet til, der, som det følger af 13. betragtning til afgørelse 2011/346, kun kunne anvendes til godtgørelse af BPP's indlånere og andre kreditorer, ikke er til hinder for, at garantien kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne.
- 51 Hvad angår kriteriet om påvirkning af samhandelen mellem medlemsstater er det nemlig fastslået, at når en støtte, der er ydet af en medlemsstat, styrker en virksomheds stilling i forhold til andre virksomheder, som den konkurrerer med, i samhandelen inden for Fællesskabet, må det antages, at denne samhandel påvirkes af støtten. Den omstændighed, at en økonomisk sektor, såsom sektoren for finansielle tjenester, har været genstand for en omfattende liberalisering på fællesskabsplan, der har forstærket den konkurrence, som allerede kunne følge af den i traktaten omhandlede frie bevægelighed for kapital, er i denne henseende tilstrækkelig med henblik på redegørelsen for den faktiske eller potentielle virkning af støtten på samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. i denne retning dom Cassa di Risparmio di Firenze m.fl., EU:C:2006:8, præmis 141 og 142 samt præmis 145, første led).
- 52 Garantien har givet BPP en fordel, der, som det følger af 57. betragtning til afgørelse 2011/346, kunne opnå mere favorable finansielle vilkår for lånet end normalt ville være tilfældet på markedet for virksomheder i en tilsvarende situation, i det usandsynlige tilfælde, at sådanne lån skulle være tilgængelige. På den baggrund anføres det med rette i 59. betragtning til denne afgørelse, at denne fordel kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne i betragtning af BPP's aktiviteter og bankens stilling på de nationale og internationale markeder. Som Kommissionen har bemærket, ville BPP's kunder uden kapitalindsprøjtningen, som kunne gennemføres takket være garantien, sandsynligvis have valgt en konkurrerende bank fra det tidspunkt, hvor BPP havde vist tegn på finansielle vanskeligheder.
- 53 Det angivelige ophør af BPP's kommercielle aktiviteter kan ikke svække Kommissionens konstatering, der fremgår af 59. betragtning til afgørelse 2011/346.

54 Selv om dette aktivitetsophør forudsættes godtgjort, kunne BPP, indtil dens licens til at drive bankvirksomhed blev trukket tilbage den 15. april 2010, have genoptaget sin almindelige kommercielle virksomhed. Kommissionen har følgelig med føje i 59. betragtning til afgørelse 2011/346 anført, at BPP først den 15. april 2010 tabte sin mulighed for at indtræde på markedet på ny og potentielt påvirke konkurrencevilkårene og samhandelen mellem medlemsstaterne.

55 Det følger heraf, at undersøgelsen af det første spørgsmåls første led og af det tredje spørgsmål ikke har frembragt forhold, der kan rejse tvivl om gyldigheden af afgørelse 2011/346.

–Om det første spørgsmåls andet led og om det andet spørgsmål

56 Den forelæggende ret har spurgt, om afgørelse 2011/346 er behæftet med en begrundelsesmangel, idet den erklærede en støtte, som først blev anset for forenelig med det indre marked, uforenelig hermed. Den forelæggende ret har endvidere spurgt, om afgørelsen er støttet på en selvmodsigende begrundelse, idet den på den ene side i 24. betragtning hertil anfører, at støtten blev ulovlig fra den 6. juni 2009, og på den anden side i 71. og 72. betragtning hertil, at den samme støtte skal anses for uforenelig med det indre marked fra den 5. december 2008.

57 Det skal i den forbindelse bemærkes, at artikel 108, stk. 3, første punktum, TEUF foreskriver en forpligtelse for medlemsstaterne til at foretage underretning om påtænkt indførelse eller ændring af støtteforanstaltninger. I overensstemmelse med denne bestemmelses sidste punktum må en medlemsstat, der påtænker at yde støtte, ikke gennemføre de påtænkte foranstaltninger, før den nævnte fremgangsmåde har ført til endelig beslutning fra Kommissionen. Det i denne bestemmelse fastlagte forbud skal sikre, at en støtte ikke udfolder sine virkninger, før Kommissionen har haft en rimelig frist til at undersøge støtteforanstaltningen i detaljer og til eventuelt at indlede den i stk. 2 i samme artikel fastlagte procedure (jf. i denne retning domme Frankrig mod Kommissionen, C-301/87, EU:C:1990:67, præmis 17, samt CELF og ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, præmis 33-36).

58 Artikel 108, stk. 3, TEUF indfører således en forebyggende kontrol med påtænkte nye støtteforanstaltninger (domme Lorenz, 120/73, EU:C:1973:152, præmis 2, CELF og ministre de la Culture et de la Communication, EU:C:2008:79, præmis 37, og Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, præmis 25).

59 Det følger af Domstolens faste praksis, at en støtteforanstaltning, der iværksættes i strid med de betingelser, der følger af artikel 108, stk. 3, TEUF, er ulovlig. En sådan fortolkning bekræftes i øvrigt af artikel 1, litra f), i forordning nr. 659/1999 (jf. dom Residex Capital IV, C-275/10, EU:C:2011:814, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).

60 Kommissionen er forpligtet til at undersøge, om den planlagte støtte er forenelig med det indre marked, selv når medlemsstaten tilsidesætter forbuddet mod at gennemføre støtteforanstaltningerne, og støtten derfor er ulovlig. Domstolen har dog tidligere fastslået, at Kommissionens afgørelse vedrørende en støttes forenelighed ikke påvirker sidstnævntes ulovlighed som følge af en tilsidesættelse af det i artikel 108, stk. 3, første punktum, TEUF fastsatte forbud. Enhver anden fortolkning ville tilskynde den pågældende medlemsstat til at sætte sig ud over artikel 108, stk. 3, sidste punktum, TEUF og medføre, at bestemmelsen mister sin effektive virkning. (jf. i denne retning domme Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires og Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, C-354/90, EU:C:1991:440, præmis 16, samt CELF og ministre de la Culture et de la Communication, EU:C:2008:79, præmis 40).

61 På den baggrund viser den omstændighed, at afgørelse 2011/346 nævner forskellige datoer, hvorfra statsstøtten skal anses for dels ulovlig, dels uforenelig med det indre marked, ingen modsigelse i begrundelsen, som understøtter afgørelsen.

- 62 20., 21., 57. og 67.-71. betragtning til afgørelse 2011/346 anfører i øvrigt retligt fyldestgørende årsagerne til, at garantien blev erklæret uforenelig med det indre marked, selv om beslutningen af 13. marts 2009 fastslog, at støtten var forenelig hermed på visse betingelser.
- 63 Det fremgår nemlig af 20., 21., 57., 67., 68. og 70. betragtning til afgørelse 2011/346, at beslutningen af 13. marts 2009 var af midlertidig karakter og var blevet vedtaget i betragtning af de portugisiske myndigheders tilsagn om dels ikke at forlænge garantien ud over den 5. juni 2009 uden en forudgående anmeldelse til og godkendelse fra Kommissionen, dels at fremlægge en omstruktureringsplan for BPP inden en frist på seks måneder, dvs. senest den 5. juni 2009. I 67. betragtning til afgørelse 2011/346 anføres det, at de portugisiske myndigheder forlængede garantien to gange uden forudgående at anmelde forlængelsen til Kommissionen eller anmode om dens godkendelse, og at BPP's omstruktureringsplan ikke blev fremlagt, selv efter at Kommissionen havde givet Den Portugisiske Republik et påbud med henblik herpå. Kommissionen har således, efter at den bemærkede betingelserne for godkendelsen af støtteforanstaltningen og konstaterede, at disse ikke var overholdt, i 71. betragtning til afgørelse 2011/346 fastslået, at garantien var uforenelig med det indre marked.
- 64 Det følger heraf, at gennemgangen af det første spørgsmåls andet led og af det andet spørgsmål heller ikke har frembragt forhold, der kan rejse tvivl om gyldigheden af afgørelse 2011/346.

Det fjerde spørgsmål

- 65 Med sit fjerde spørgsmål søger den forelæggende ret afklaret, om afgørelse 2011/346 er i strid med artikel 107, stk. 3, litra b), TEUF, eftersom den erklærer en støtte ulovlig, hvis formål var at »afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi« som omhandlet i denne bestemmelse. Den forelæggende ret har endvidere spurgt, om garantien i medfør af denne bestemmelse skal anses for forenelig med det indre marked.
- 66 Det skal i den forbindelse bemærkes, at støtte, som er omfattet af artikel 107, stk. 3, litra b), TEUF, ikke ex lege er forenelig med det indre marked, men Kommissionen kan anse den for forenelig med dette marked. Det er alene Kommissionen, der herved er underlagt EU's retsinstansers efterprøvelse, som er kompetent til at foretage denne vurdering (jf. i denne retning dom Deutsche Lufthansa, EU:C:2013:755, præmis 28).
- 67 Udøvelsen af det vide skøn, som Kommissionen har i henhold til i artikel 107, stk. 3, TEUF, indebærer komplekse økonomiske og sociale vurderinger (jf. i denne retning domme Deufil mod Kommissionen, 310/85, EU:C:1987:96, præmis 18, og Italien mod Kommissionen, C-372/97, EU:C:2004:234, præmis 83). Domstolen kan ved kontrollen med, hvorvidt denne beføjelse udøves retmæssigt, ikke erstatte Kommissionens skøn med sit eget (jf. i denne retning domme Spanien mod Kommissionen, C-169/95, EU:C:1997:10, præmis 34, og Unicredito Italiano, EU:C:2005:774, præmis 71).
- 68 Sagsøgte i hovedsagen har gjort gældende, at det fremgår af 64.-76. betragtning til afgørelse 2011/346, at Kommissionen fastslog, at garantien var uforenelig med det indre marked, idet den lagde vægt på den manglende overholdelse af rent processuelle grunde, nemlig den omstændighed, at Den Portugisiske Republik forlængede garantien to gange uden forudgående hverken at oplyse Kommissionen herom eller anmode om dens godkendelse, og at denne medlemsstat ikke fremlagde omstruktureringsplanen for BPP inden for den frist på seks måneder, der var fastsat i beslutningen af 13. marts 2009. Kommissionen har således ikke undersøgt, om den pågældende støtte skulle afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i den pågældende medlemsstats økonomi som omhandlet i artikel 107, stk. 3, litra b), TEUF.

- 69 Det skal i den forbindelse – hvad angår vurderingen i betragtning af artikel 107, stk. 3, litra b), TEUF af statsgarantier stillet som led i den globale finanskrise – bemærkes, at Kommissionen ved vedtagelsen af bankmeddelelsen har pålagt sig selv en begrænsning i udøvelsen af sine skønsbeføjelser. Kommissionen kan således ikke fravige reglerne i denne meddelelse uden i givet fald at blive mødt med en sanktion for en tilsidesættelse af almindelige retsgrundsætninger, såsom ligebehandlingsprincippet eller princippet om beskyttelse af den berettigede forventning (jf. dom Dansk Rørindustri m.fl. mod Kommissionen, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P og C-213/02 P, EU:C:2005:408, præmis 211).
- 70 Det følger af bankmeddelelsen, at tildelingen af en statsgaranti skal anses for en hasteforanstaltning og dermed nødvendigvis være midlertidig (punkt 13 og 24). En sådan garanti skal ligeledes ledsages af omstrukturerings- eller afviklingsforanstaltninger for modtageren (punkt 29-31).
- 71 Kommissionen benyttede i beslutningen af 13. marts 2009 bankmeddelelsens kriterier. Som det følger af 39. betragtning til denne beslutning, godkendte Kommissionen garantien for en periode på seks måneder, dvs. indtil den 5. juni 2009, betinget af, at Den Portugisiske Republik præsenterede en omstruktureringsplan senest denne dag i overensstemmelse med denne medlemsstats tilsagn. Kommissionen præciserede i 34. betragtning til denne beslutning, at dens vurdering af støtten skete uden forbehold for den vurdering, som den skulle foretage, hvis foranstaltningen blev forlænget ud over udløbet af denne periode, og bemærkede i 41. betragtning til samme beslutning, at enhver forlængelse af støtten skulle anmeldes til den på forhånd.
- 72 Kommissionen fandt ligeledes under overholdelse af bankmeddelelsen i 67., 70. og 71. betragtning til afgørelse 2011/346, at de relevante kriterier, der fik denne institution til at give den midlertidige godkendelse, ikke længere var opfyldt ved udløbet af seks månedersfristen i beslutningen af 13. marts 2009, idet de portugisiske myndigheder i strid med deres tilsagn dels havde undladt at fremlægge en omstruktureringsplan for BPP inden for den fastsatte frist, dels havde forlænget denne frist to gange ud over den maksimale varighed på seks måneder uden imidlertid formelt at anmelde disse forlængelser til Kommissionen.
- 73 Det følger nemlig af 39. betragtning til beslutningen af 13. marts 2009 og af 71. betragtning til afgørelse 2011/346, at Kommissionen kun kunne godkende præmien for garantien, som var væsentligt lavere end det sædvanlige niveau, der normalt blev krævet i bankmeddelelsen, for en kort periode og på betingelse af, at Den Portugisiske Republik inden for seks måneder ville fremlægge en omstruktureringsplan eller en plan for en afvikling, der i behørigt omfang ville minimere konkurrencefordrejningerne.
- 74 I modsætning til, hvad sagsøgte i hovedsagen har gjort gældende, er den tidsmæssige begrænsning af en støtte ydet i form af en statsgaranti og forpligtelsen til at anmelde enhver forlængelse, der følger heraf, samt garantimodtagerens forpligtelse til at fremlægge en omstruktureringsplan ikke udelukkende formelle krav, men nødvendige betingelser for, at denne støtte kan erklæres forenelig med det indre marked, og instrumenter til at sikre, at en hastestøtte, der er tildelt en virksomhed i vanskeligheder, ikke går videre end nødvendigt for at gennemføre det pågældende formål af almene interesse, som i nærværende sag består i at undgå en alvorlig forstyrrelse af den nationale økonomi.
- 75 Dermed har gennemgangen af det fjerde spørgsmål heller ikke frembragt forhold, der kan rejse tvivl om gyldigheden af afgørelse 2011/346.
- 76 Det følger af de forudgående betragtninger, at gennemgangen af den forelæggende rets spørgsmål intet har frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af afgørelse 2011/346.

Sagens omkostninger

- ⁷⁷ Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Gennemgangen af de præjudicielle spørgsmål, der er forelagt af Tribunal do Comércio de Lisboa (Portugal), har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af Kommissionens afgørelse 2011/346/EU af 20. juli 2010 om statsstøtte C 33/09 (ex NN 57/09, CP 191/09) iværksat af Portugal i form af en statsgaranti til fordel for BPP.

Underskrifter